

Regeringen viser vejen til 7,1 mio. tons CO_{2e}-reduktioner i 2030

Faktaark 1

Danmark skal reducere sin CO₂-udledning markant inden 2030. Det er nedfældet i Klimaloven, og det skal flere sektorer bidrage til - også landbruget.

- Regeringen anviser med forhandlingsoplægget et samlet reduktionspotentiale på 7,1 mio. tons CO_{2e}-reduktioner i landbrugs- og skovbrugssektoren i 2030.
- Regeringen har allerede indgået aftale om reduktion af 0,5 mio. tons på landbrugsområdet og foreslår nu konkrete tiltag, der vil medføre yderligere reduktioner på 1,6 mio. ton. i 2030. Det drejer sig især om kvælstofindsatsen, udtagning af lavbundsjorder og en række andre tiltag som krav om fedtfodring og hyppigere udslusning af gylle.
- Derudover foreslår regeringen en række udviklingstiltag, som skal understøtte udviklingen og opskaleringen af nye teknologier, med teknisk potentiale til yderligere reduktioner på op til yderligere 5 mio. tons i 2030. Og at udvikle de nødvendige bedriftsregnskaber, så vi sikrer, at de nye værktøjer bliver taget klogt i brug af landbrugeren.
- Regeringen vil afsætte over 700 mio. kr. til grøn forskning og udvikling på landbrugsområdet.

Tabel 1

Regerings klimaplan for landbruget

	Drivhusgasreduktion (mio. t. CO _{2e})		Kvælstofreduktion (t. N)
	2025	2030	2027
Regerings klimaplan			10.400
Implementeringsspor	1,0	1,6	10.400
Nye krav	0,52	0,54	1.200
heraf øget fedtfodring	0,17	0,16	0
heraf hyppigere udslusning af gylle	0,15	0,17	0
heraf nye grønne krav i EU's fælles landbrugspolitik	0,22	0,22	1.200
Jorder og skove	0,14	0,46	1.150
heraf udtagning af lavbundsjorder	0,04	0,33	700
heraf privat skovrejsning	0,00	0,03	50
heraf ekstensivering	0,10	0,10	400
Kvælstofvirkemidler	0,30	0,62	8.000
heraf målrettet regulering	0,28	0,52	6.500
heraf kollektive virkemidler	0,02	0,10	1.500
Allerede besluttede tiltag (FL20-21 og øvrige tiltag)		0,5	
Udtagning af lavbundsjorder FL20-FL21	-	0,3	
Øvrige tiltag	-	0,2	
Total (drivhusgasreduktioner)		2,1	
Udviklingsspor (tekniske reduktionspotentialer (mio. t. CO_{2e}))¹	-²	5,0	-
Brun bioraffinering som f.eks. pyrolyse	-	2,0	
Håndtering af gylle og gødning	-	1,0	
Fodertilsætningsstoffer	-	1,0	
Fordobling af det økologiske areal	-	0,5	
Udvidet lavbunds-potentiale	-	0,5	
Udvikling af ny bedriftsmodel	-	0,0	
Total (drivhusgasreduktioner samt tekniske potentialer)		7,1	

Anm.: ¹De tekniske reduktionspotentialer er behæftet med betydelig usikkerhed, opgjort partielt, og der kan være overlap mellem potentialerne. Realisering af de tekniske potentialer vil bl.a. kræve yderligere finansiering, forskning samt udbredelse. ²Der er ikke skønnet over reduktionspotentialer ved udviklings-tiltag i 2025.

Kilde: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri & Miljøministeriet.

Regeringen vil udtage 88.500 hektar lavbundsjord

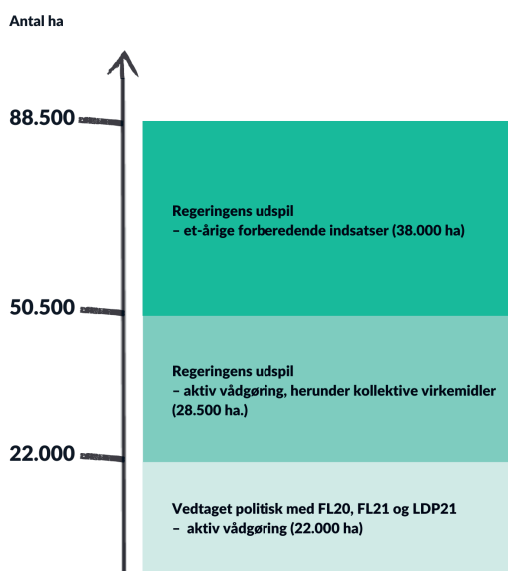
Faktaark 2

Ekspertes og interessenter er enige om, at udtagning af lavbundsjord har stort potentiale for CO₂-reduktion. Det høje CO₂-potentiale skyldes, at CO₂ bliver i jorden, når landbrugsdriften stoppes, og arealerne bliver oversvømmet.

- Regeringen lægger op til, at der, inklusiv tidligere aftaler, udtages og sikres vådgøring eller braklægning af mindst 88.500 hektar lavbundsjord og randarealer inden 2030.
- Der afsættes 3,8 mia. kr. fra EU's fælles landbrugspolitik, så der inklusiv tidligere aftaler samlet set vådgøres 50.500 hektar landbrugsarealer og braklægges 38.000 hektar gennem et-årige forberedende indsatser.
- Sammen med andre frivillige indsatser leverer det 0,6 mio. tons CO_{2e} i 2030. Foruden den markante klimaeffekt kan udtagne arealer blandt andet bidrage til mere natur og til grøn energiproduktion f.eks. ved opstilling af solceller.
- Der eksisterer ca. 171.000 hektar kulstofrige landbrugsjord. Der er dog flere barrierer for at vådgøre dem. Der er f.eks. risiko for udledning af fosfor til vandmiljøet og oversvømmelse af veje og nabomarker. Samtidig er en stor del spredt på meget små arealer, som gør udtagning mere kompleks.
- Regeringen afsat i alt 2,7 mia. kr. på de seneste to finanslove til udtagning af lavbundsjord.
- Med den hidtidige lavbundsordning er der siden 2014 udtaget ca. 1.500 hektar. Det viser, at udtagning af lavbundsjord er en kompleks opgave, der kræver tid og involverer mange parter.
- Regeringen vil arbejde målrettet for at fjerne barrierer f.eks. ved håndtering af fosfor og bedre kortlægning af arealerne, så det tekniske potentiale potentielt kan øges.
- Regeringens ambition og vurdering er, at reduktionspotentialet frem mod 2030 kan øges med 0,5 mio. tons CO_{2e} gennem forberedende indsatser og bedre viden på området.

Regeringens indsats for udtagning af landbrugsjord

Regeringen afsætter trecifret millionbeløb både til satsning på pyrolyse, grønne proteiner og økologi

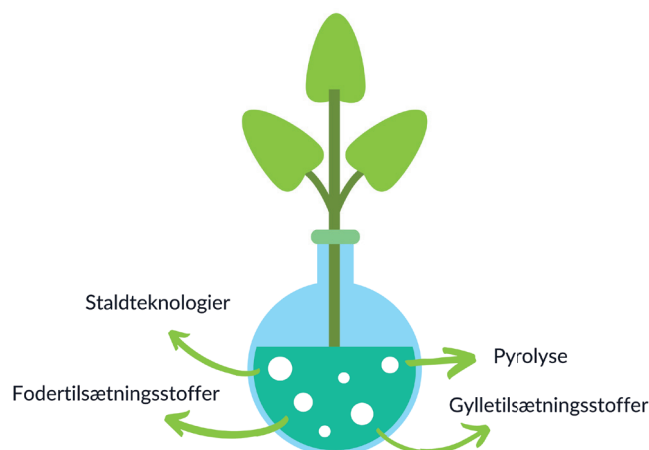
Faktaark 3

Forskning og udvikling af nye, grønne teknologier har et stort potentiale, og dansk landbrug kan vise vejen for den grønne omstilling, hvis de får de rette rygstød.

- Regeringen vil afsætte 222 mio. kr. til forskning og udvikling af nye teknologier som eksempelvis pyrolyse, der omdanner restprodukter fra landbruget til brændstof og biokul. Biokul kan sørge for, at CO₂ lagres i jorden og ikke udledes til atmosfæren. Derudover skal der forskes i tilsætningsstoffer til foder samt håndtering af gylle og gødning. Disse teknologier skønnes at have et samlet teknisk potentiale til at levere ca. 4 mio. tons CO_{2e}-reduktion i 2030. Regeringen vil fremlægge en strategi for, hvordan de tekniske reduktionspotentialer kan realiseres.
- Regeringen vil afsætte 260 mio. kr. til bioraffinering af græs, så det høje proteinindhold kan bruges til foder og dermed erstatte import af soja. Hertil er græs også mere klima- og miljøvenligt per areal end de dominerende etårige afgrøder i Danmark.
- Regeringen vil afsætte 249 mio. kr. til forskning og udvikling af bedriftsregnskaber, som skal skabe fundamentet for fremtidens klima- og miljøregulering af landbruget. Heraf indgår 31 mio. kr. fra forskningsreserven for 2021. Bedriftsregnskaber bliver et afgørende værktøj til at sikre, at nye teknologier og løsninger tages i brug.
- Regeringen vil forhøje satserne for økologisk arealstøtte frem til 2024 som led i en ambition om at fordoble økologien. Regeringen vil desuden understøtte udviklingen af økologien. Såfremt det lykkes at fordoble det økologiske areal, vil det give en CO_{2e}-reduktion på 0,5 mio. tons i 2030.
- Regeringen vil satse på udvikling af plantebaserede fødevarer og prioritere 96 mio. kr. fra EU's fælles landbrugspolitik til dette formål.

Forskning og udvikling skal få grønne løsninger til at spire frem

Faktaark 3 a

Faktaboks

Hvor kommer de store potentialer i udviklingssporet fra?

Pyrolyse er et eksempel på en teknologi inden for såkaldt brun bioraffinering, der har et stort klimapotentiale. Metoden er velegnet til at genanvende biomasser, der ikke kan bruges til f.eks. foder. Ved pyrolyse omdannes eksempelvis husdyrgødning og halm til bioolie, biogas og biokul. Pyrolyseolie og -gas kan erstatte fossil olie og derved fungere som bæredygtigt brændstof til f.eks. fly, mens biokullet kan binde kulstof i jorden. Derved minimerer man udledningen af drivhusgasser i atmosfæren. Klimarådet har vurderet, at udrulning af teknologien i stor skala har potentiale til at reducere landbrugets udledning af klimagasser med op til 2 mio. tons CO_{2e} i 2030.

Fodertilsætningsstoffer har et stort potentiale for at reducere udledningen af den potente klimagas metan fra kvæg. Bovaer forventes at blive det første metanreducerende fodertilsætningsstof, når det efter endt EU-godkendelsesproces kommer på markedet i løbet af 2021 eller 2022. Der forventes flere tilsætningsstoffer på markedet inden for 5-10 år. Det gælder også stoffet "X", som er under udvikling på Aarhus Universitet.

Bovaer og stoffet "X" vurderes at kunne reducere udledningen fra konventionelle malkekvæg på op til henholdsvis 30 pct. og 40 pct. under danske forhold. Det svarer til en reduktion på knap 1 mio. ton CO_{2e} årligt.

Håndteringen af gylle og gødning er afgørende for at kunne reducere landbrugets klimaaftryk. En lang række forskellige teknologier og løsninger er under udvikling. Det gælder både muligheden for at tilsætte stoffer til gyllen og gødningen samt at indrette stalde på nye måder, der reducerer landbrugets udledning af drivhusgasser markant. Der er dog for alle virkemidlerne brug for mere viden.

De foreløbige vurderinger fra bl.a. Aarhus Universitet angiver, at teknologierne har potentiale til at reducere udledninger fra gødnings- og gyllehåndteringen med 11-65 pct. Eksempelvis forskes der aktuelt i stofferne "NoGas" og nitrifikationshæmmere til hhv. gylle og gødning, som foreløbigt har vist potentiale til samlet set at kunne reducere udledningerne af metan og lattergas med op til ca. 1 mio. ton CO_{2e} i 2030.

Bioraffinering af græs vil betyde, at græs kan bruges som foder til grise og høns. I dag er det kun kvæg. Det vil betyde, at efterspørgslen efter græs vil stige. Og det er godt for klimaet, når arealer omlægges fra korn og majs til græs. Helt konkret giver det en CO_{2e}-reduktion på op til 3 tons per omlagt hektar. Og så er det også en gevinst for vandmiljøet med mere græs. Endelig betyder bioraffinering af græs, at landbruget kan blive mere selvforsynende med proteiner til foder. Det reducerer afhængigheden af importeret soja og dermed også risikoen for at bidrage til afskovning.

Regeringen vil udnytte EU's landbrugsstøtte aktivt i den grønne omstilling

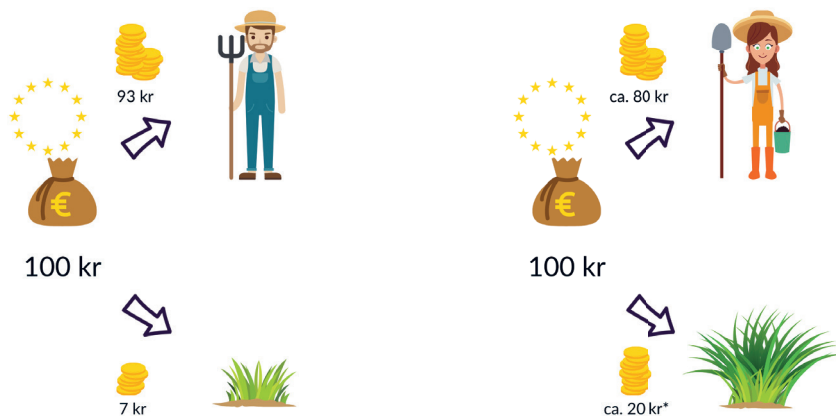
Faktaark 4

I disse måneder forhandles der i EU en reform af den fælles landbrugspolitik. EU-reformen indeholder nye krav, der betyder, at der skal bruges flere midler til grønne indsatser. Reformen forhandles fortsat, og regeringen arbejder med et bredt mandat fra Folketinget for en grøn linje.

- Medlemslandene forventes, at skulle bruge et beløb svarende til 22 pct. stigende til 25 pct. årligt af den direkte støtte til grønne indsatser i 2023-27.
- Fokus har hidtil kun været på grønne indsatser, som er mulige i landdistriktsstøtten. Et centralt element er derfor muligheden for at overføre midler fra direkte støtte til at supplere landdistriktsstøtten (fleksprocent). Danmark har i flere år overført 7 pct.
- Det nye mål på 22-25 pct. i 2023-27 opfyldes med flere elementer. Regeringen vil i gennemsnit årligt bruge 14,3 pct. til nye grønne et-årige indsatser ("eco-schemes"). Derudover vil regeringen i gennemsnit overføre 6,2 pct. til grønne indsatser i landdistriktsstøtten. Og endelig vil regeringen opfylde den resterende del med ekstra mange grønne indsatser i landdistriktsstøtten.
- I tillæg til aktivt brug af EU's landbrugsstøtte vil regeringen afsætte ca. 780 mio. kr. nye nationale midler til grøn omstilling af landbruget.
- En del af forhandlingsoplægget er finansieret af en reduktion af den direkte støtte fra EU til landbrugerne svarende til 20,5 pct. af den direkte støtte, som i stedet anvendes til grønne formål. Samlet set er der tale om en reduktion på ca. 800 mio. kr. årligt - en reduktion af heltidsbedrifters støtte på ca. 60.000 kr. årligt.
- EU's landbrugspolitik lægger også op til nye muligheder i form af bruttoarealmodellen. Modellen giver mulighed for, at landmanden kan lade naturen udvikle sig på marken uden at miste støtte. Og der kommer nye krav om, hvor stor en del af arealet, der skal være udyrket. Som forhandlingerne står nu er kravet 3 pct. Disse indsatser giver en samlet klimaeffekt på 0,22 mio. tons CO_{2e}-reduktion i 2030.

Flere EU-midler til grønne formål

*I perioden 2023-27 er modregningen i den direkte støtte i gennemsnit 20,5 pct. Det består af henholdsvis 6,2 pct. overførsel fra direkte støtte til landdistriktsstøtte og 14,3 pct. til grønne 1-årige indsatser (eco-schemes).

Kvælstofudledningen fra landbruget nedbringes med 10.400 tons i 2027

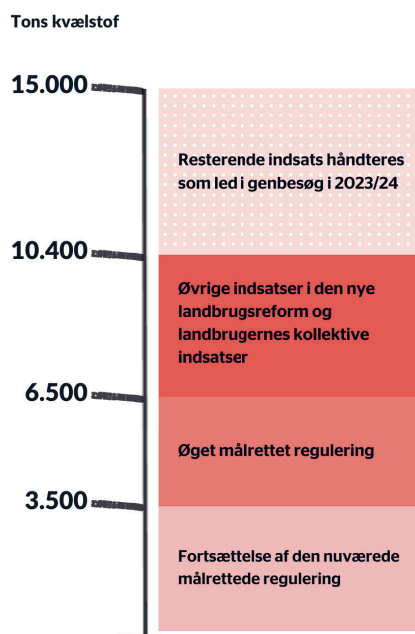
Faktaark 5

EU's vandrammedirektiv forpligter alle medlemslande til i 2027 at have iværksat tiltag til at sikre god, økologisk tilstand i vandmiljøet, herunder kystvandene. Målopfylde har været udsat flere gange, og 2027 er sidste frist for at leve op til kravene.

- Regeringen prioriterer i oplægget indsatser, der nedbringer kvælstofudledningen fra landbruget med yderligere 10.400 tons i 2027.
- I 2023/24 genbesøges den grønne omstilling af landbruget, og resterende indsats håndteres.
- De 10.400 tons sikres på to måder. På den ene side den såkaldt målrettede regulering, der forpligter landbrugerne til at reducere med 6.500 tons kvælstof i 2027. Dette krav indføres gradvist efter 2025. På den anden side 3.900 tons, som er indsatser i den nye landbrugsreform og frivillige kollektive indsatser som eksempelvis vådområder.
- God økologisk tilstand er defineret i EU's vandrammedirektiv. For at opnå dette mål har Aarhus Universitet og Miljøministeriet foreløbigt vurderet, at der er behov for en reduktion på 15.000 tons kvælstof til kystvandene i 2027.
- Kvælstofindsatsen leverer en CO_{2e}-reduktion på ca. 0,5 mio. tons i 2030.

Regeringens vandmiljøindsats i 2027

Støtte til unge landmænd og generationsskifte

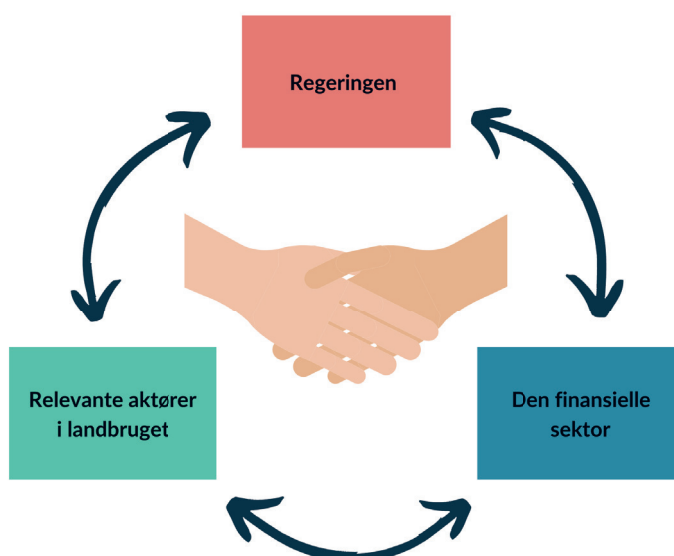
Faktaark 6

En gennemsnitlig landbruger har gæld for 27 mio. kr., og gennemsnitsalderen for landbrugere er over 56 år og stigende. Det betyder, at dansk landbrug står over for et vigtigt generationsskifte, der skal understøtte den grønne omstilling. Det årlige overskud for en gennemsnitlig heltidslandbruger (2015-2019) er 100.000 kr. Der er i dag ca. 125.000 arbejdspladser i landbruget og tilknyttede erhverv.

- Regeringen vil afsætte 129 mio. kr. årligt til en etableringsordning for unge nye landbrugere i forbindelse med EU's landbrugspolitik. Fra 2023 kan nyetablerede landbrugere på op til 40 år således få et engangsbeløb på op til 745.000 kr. via EU's landbrugsstøtte.
- Desuden vil regeringen videreudvikle Dansk Landbrugskapital, så der skabes en ny finansieringsløsning for landbruget, der understøtter generationsskifte og grøn omstilling.
- Regeringen vil derudover etablere et partnerskab om landbrugets strukturelle og finansielle forhold, der bl.a. skal se på en ny forpagtningsmodel. Målet er at smidiggøre generationsskift i landbruget.

Partnerskab om landbrugets strukturelle og finansielle forhold

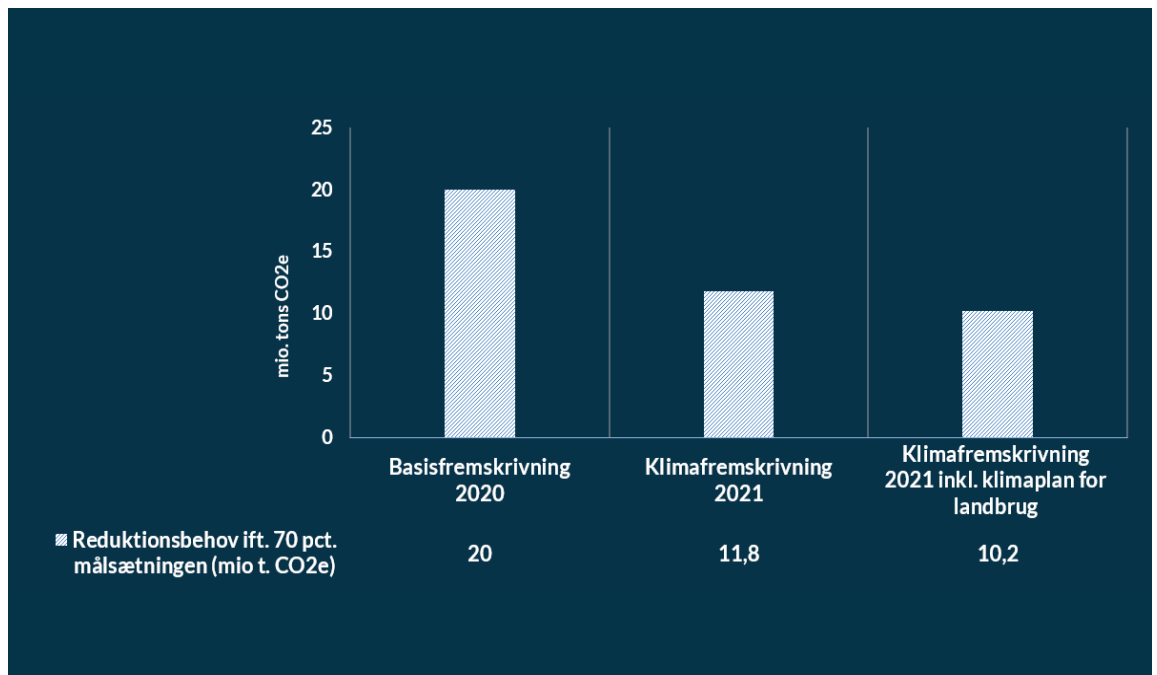
Klimaplan for landbrugets bidrag til 70 pct. målsætningen

Faktaark 7

- Forventningen til de samlede danske drivhusgasudledninger er siden sidste års fremskrivning faldet fra 43,1 til 35,0 mio. tons CO_{2e} i 2030.
- Det svarer til en forventet nedgang i drivhusgasudledningen på 55 procent ift. 1990. Klimalovens klimamål er en reduktion på 70 procent i 2030 i forhold ift. 1990.
- Reduktionsbehovet – altså det antal tons CO_{2e}, der skal reduceres med for at nå klimamålet – er siden sidste års fremskrivning blevet reduceret markant fra 20 til 11,8 mio. tons CO_{2e}.
- Ændringen skyldes bl.a. en række politiske aftaler, der reducerer de fremtidige udledninger, herunder klimaaf tale for energi og industri, klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi, aftale om grøn omstilling af vejtransporten, aftale om grøn skattereform samt aftale om finansloven for 2021.
- Regeringens udspil til en klimaplan for landbruget er ikke indeholdt i *Klimastatus og -fremskrivning 2021*. Udspillet vurderes at reducere udledningerne med yderligere 1,6 mio. tons CO_{2e} i 2030.
- Dermed har Danmark halveret reduktionsbehovet til at nå 70 pct. målsætningen på bare ét år.
- Regeringens udspil indeholder desuden en række udviklingstiltag, der vurderes at understøtte realiseringen af et teknisk reduktionspotentiale opgjort til ca. 5 mio. tons CO_{2e} i 2030.

Reduktionsbehov i 2030 for at nå 70 pct. målsætningen

Syv principper for forhandlingerne

Baggrund

Landmanden, slagterimedarbejderen og den unge klimabevidste skal alle favnes i fremtiden for dansk landbrug. Det er komplekst og udfordrende, og derfor formulerede regeringen forud for forhandlingerne og de tekniske gennemgange syv principper, der udgør rammerne for forhandlingerne.

1

Vi skal udvikle; ikke afvikle. Den grønne omstilling af landbruget skal ske klogt, f.eks. ved at gøre brug af nye teknologier og løsninger. Målet er ikke at producere mindre, men at producere smartere. Danmark skal eksportere grønne fødevarer og løsninger – ikke blot flytte udledninger og arbejdspladser til andre lande.

2

Dansk landbrug skal omstilles til at være mere klima- og miljøvenligt samtidig med, at det skal være økonomisk bæredygtigt. Det kræver stabile rammer, som skal sikres af et bredt flertal i Folketinget og i tæt samarbejde med erhvervet, den finansielle sektor og lønmodtagerne.

3

Udledningen af drivhusgasser fra landbruget, der udgør ca. en tredjedel af Danmarks drivhusgasudledning, skal nedbringes mest muligt under hensyn til en fortsat bæredygtig udvikling af erhvervet, dansk landbrugs konkurrenceevne, sunde offentlige finanser, beskæftigelse, sammenhængskraft og social balance.

4

Vi skal passe bedre på vandmiljøet i vores vandløb, søer, fjorde, kystvande og grundvand ved blandt andet at nedbringe udledningen af næringsstoffer mærkbart.

5

Landbrugsproduktionen skal kunne gå hånd i hånd med regeringens ambition om at sikre gode levesteder for dyr og planter, og der skal være plads til natur og biodiversiteten.

6

Dansk landbrug skal sikre bæredygtige rammebetingelser og fastholdelse af arbejdspladser i alle dele af landet.

7

Dansk landbrug skal fortsat skabe arbejdspladser og bidrage til at producere gode, sunde, klima- og miljøvenlige og sikre fødevarer og derigennem fastholde sin afgørende position i dansk eksport.